Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/1801

4.4.2025

P10_TA(2024)0042

Geneticky modifikovaná kukurica DP915635

Uznesenie Európskeho parlamentu z 26. novembra 2024 o vykonávacom rozhodnutí Komisie (EÚ) 2024/1822, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 povoľuje umiestniť na trh výrobky, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu DP915635, sú z nej zložené alebo vyrobené (2024/2839(RSP))

(C/2025/1801)

Európsky parlament,

— so zreteľom na vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2024/1822, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 povoľuje umiestniť na trh výrobky, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu DP915635, sú z nej zložené alebo vyrobené ([1]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách ([2]), a najmä na jeho článok 7 ods. 3 a článok 19 ods. 3,

— so zreteľom na hlasovanie Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá, ktorý je uvedený v článku 35 nariadenia (ES) č. 1829/2003, z 26. apríla 2024, počas ktorého nebolo prijaté žiadne stanovisko, a na hlasovanie odvolacieho výboru z 29. mája 2024, počas ktorého opätovne nebolo prijaté žiadne stanovisko,

— so zreteľom na článok 11 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie ([3]),

— so zreteľom na stanovisko, ktoré prijal Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (ďalej len „EFSA“) 30. novembra 2023 a ktoré bolo uverejnené 17. januára 2024 ([4]),

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia, v ktorých namieta proti povoľovaniu geneticky modifikovaných organizmov (ďalej len „GMO“) ([5]),

— so zreteľom na článok 115 ods. 2 a 3 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na návrh uznesenia Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín,

A. keďže spoločnosť Pioneer Overseas Corporation, Inc. so sídlom v Belgicku predložila 20. decembra 2020 v mene spoločnosti Pioneer Hi-Bred International so sídlom v Spojených štátoch amerických príslušnému vnútroštátnemu orgánu Holandska v súlade s článkami 5 a 17 nariadenia (ES) č. 1829/2003 žiadosť o umiestnenie na trh potravín, zložiek potravín a krmív, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu DP915635 (ďalej len „geneticky modifikovaná kukurica“), sú z nej zložené alebo vyrobené (ďalej len „žiadosť“). keďže sa táto žiadosť týkala povolenia umiestňovať na trh produkty, ktoré obsahujú geneticky modifikovanú kukuricu DP915635 alebo sú z nej zložené, aj na iné použitia, než sú potraviny a krmivá, s výnimkou kultivácie;

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1822, 4.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1822/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 268, 18.10.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Vedecké stanovisko pracovnej skupiny EFSA pre geneticky modifikované organizmy k posúdeniu geneticky modifikovanej kukurice DP915635 na použitie v potravinách alebo krmivách podľa nariadenia (ES) č. 1829/2003 (žiadosť EFSA-GMO-NL-2020-172), vestník EFSA 2024; 22(1):8490, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8490.
([5]) Európsky parlament prijal vo svojom ôsmom volebnom období 36 uznesení a v deviatom volebnom období 38 uznesení, v ktorých namieta proti povoľovaniu GMO.

B. keďže úrad EFSA vydal 30. novembra 2023 kladné stanovisko, ktoré bolo uverejnené 17. januára 2024;

C. keďže geneticky modifikovaná kukurica obsahuje gény poskytujúce rezistenciu voči glufosinátu a vytvára insekticídny IPD079Ea toxín získaný z paprade Ophioglossum pendulum; keďže genetická modifikácia zahŕňala viacstupňový proces využívajúci metódu CRISPR/Cas na zavedenie „pristávacej podušky“ na cieľovom mieste, kde sa následne vkladajú génové produkty na vytváranie nových vlastností;

Nedostatočné posúdenie doplnkového herbicídu

D. keďže vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 503/2013 ([6]) si vyžaduje posúdenie, či očakávané poľnohospodárske postupy ovplyvňujú výsledok skúmaných parametrov; keďže podľa uvedeného vykonávacieho nariadenia sa to týka najmä rastlín tolerantných k herbicídom;

E. keďže prevažná väčšina geneticky modifikovaných plodín je geneticky modifikovaná tak, aby boli tolerantné k jednému alebo viacerým „doplnkovým“ herbicídom, ktoré sa môžu používať počas pestovania geneticky modifikovanej plodiny bez toho, aby uhynula, ako by to bolo v prípade plodiny, ktorá nie je tolerantná k herbicídom; keďže viaceré štúdie preukázali, že geneticky modifikované plodiny tolerantné k herbicídom vedú k vyššiemu používaniu doplnkových herbicídov, čo je z veľkej časti spôsobené výskytom buriny tolerantnej k herbicídom ([7]);

F. keďže geneticky modifikované plodiny tolerantné k herbicídom nútia poľnohospodárov používať systém ochrany proti burinám, ktorý je vo veľkej miere alebo úplne závislý od herbicídov, a to tak, že za geneticky modifikované osivo sa účtuje príplatok, ktorý môže byť odôvodnený len vtedy, ak poľnohospodári kupujúci takéto osivo používajú aj postrek doplnkovými herbicídmi; keďže zvýšená závislosť od doplnkových herbicídov v poľnohospodárskych podnikoch, v ktorých sa sadia geneticky modifikované plodiny, urýchľuje vznik a šírenie buriny rezistentnej voči týmto herbicídom, čo vyvoláva potrebu ešte väčšieho používania herbicídov, čo je začarovaný kruh neustáleho používania čoraz väčšieho množstva herbicídov;

G. keďže nepriaznivé vplyvy vyplývajúce z nadmerného používania herbicídov zhoršujú zdravie pôdy, kvalitu vody a biodiverzitu nad zemou a pod ňou a vedú k zvýšenej expozícii ľudí a zvierat herbicídom, a to potenciálne aj prostredníctvom zvýšeného množstva rezíduí herbicídov na potravinách a krmivách;

H. keďže glufosinát je zaradený do kategórie 1B ako reprodukčne toxická látka, a preto sa naň vzťahujú hraničné kritériá stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ([8]); keďže platnosť povolenia glufosinátu na používanie v Únii sa skončila 31. júla 2018;

I. keďže posudzovanie rezíduí herbicídov a ich metabolitov v geneticky modifikovaných rastlinách je mimo pôsobnosti Pracovnej skupiny EFSA pre geneticky modifikované organizmy, a preto sa v rámci postupu povoľovania GMO nevykonáva;

Nevyriešené otázky týkajúce sa posúdenia toxínu IPD079Ea

J. keďže toxín IPD079Ea získaný z paprade Ophioglossum pendulum nie je súčasťou európskej flóry a nikdy v minulosti nebol súčasťou potravinového alebo krmivového reťazca; keďže účinok toxínu IPD079Ea nebol dostatočne opísaný; keďže členské štáty zdôrazňujú, že zavedenie tohto proteínu do poľnohospodárstva a potravinového reťazca by si vyžadovalo oveľa viac údajov o spôsobe účinku a charakteristikách toxínov;

([6]) Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 503/2013 z 3. apríla 2013, ktoré sa týka žiadostí o povolenie geneticky modifikovaných potravín a krmív v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 a ktorým sa mení a dopĺňajú nariadenia Komisie (ES) č. 641/2004 a (ES) č. 1981/2006 (Ú. v. EÚ L 157, 8.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Pozri napríklad Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021), Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops (Presuny toxicity aplikovaných pesticídov na rastliny a bezstavovce, dokonca aj v geneticky modifikovaných plodinách), Science 372(6537), s. 81 – 84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact (Geneticky modifikované plodiny, buriny a herbicídy tolerantné k herbicídom: Prehľad a vplyv), Environmental Management, január 2016; 57(1), s. 31 – 48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; a Benbrook, C.M., Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years (Vplyv geneticky modifikovaných plodín na používanie pesticídov v USA – prvých šestnásť rokov), Environmental Sciences Europe, 28. september 2012, zväzok 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 z 21. októbra 2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o zrušení smerníc Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Ú. v. EÚ L 309, 24.11.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

Pripomienky príslušného orgánu členského štátu a zainteresovaných strán

K. keďže členské štáty predložili EFSA počas trojmesačného konzultačného obdobia mnoho kritických pripomienok vrátane toho, že stanovisko k bezpečnosti geneticky modifikovanej kukurice nemožno poskytnúť vzhľadom na chýbajúce údaje v spise týkajúce sa požiadaviek vykonávacieho nariadenia (EÚ) č. 503/2013, že plán monitorovania si vyžaduje ďalšie rozpracovanie a že EFSA nezohľadnil účinky glufosinátu na črevný mikrobióm spotrebiteľov a na pôdnu mikroflóru, hoci sú jasne ovplyvnené;

Zabezpečenie rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni a dodržiavanie medzinárodných záväzkov Únie

L. keďže v záveroch strategického dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ ([9]) sa Komisia vyzýva, aby prehodnotila prístup, pokiaľ ide o prístup na trh pre agropotravinový dovoz a vývoz, a to vzhľadom na rozdiely medzi normami Únie a jej obchodných partnerov; keďže spravodlivejšie obchodné vzťahy na celosvetovej úrovni, ktoré sú v súlade s cieľmi zdravého životného prostredia, boli jednou z hlavných požiadaviek poľnohospodárov počas demonštrácií v rokoch 2023 a 2024;

M. keďže v správe osobitného spravodajcu Organizácie Spojených národov (OSN) pre právo na výživu z roku 2017 sa konštatuje, že najmä v rozvojových krajinách majú nebezpečné pesticídy katastrofálny vplyv na zdravie ([10]); keďže podľa cieľa OSN v oblasti udržateľného rozvoja 3.9 sa má do roku 2030 podstatne znížiť počet úmrtí a ochorení spôsobených nebezpečnými chemikáliami a znečistením a kontamináciou ovzdušia, vody a pôdy ([11]);

N. keďže Globálny rámec pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu (ďalej len „rámec z Kchun-mingu a Montrealu“), dohodnutý na 15. konferencii zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite (CBD OSN) v decembri 2022, zahŕňa globálny cieľ znížiť riziko spojené s používaním pesticídov do roku 2030 aspoň o 50 % ([12]);

O. keďže v nariadení (ES) č. 1829/2003 sa uvádza, že geneticky modifikované potraviny alebo krmivá nesmú mať nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, zdravie zvierat alebo na životné prostredie, a vyžaduje sa, aby Komisia pri príprave svojho rozhodnutia vzala do úvahy všetky relevantné ustanovenia práva Únie a iné oprávnené skutočnosti, ktoré sú podstatné na prerokovanie záležitosti; keďže medzi takéto oprávnené skutočnosti by mali patriť záväzky Únie vyplývajúce z cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja a CBD OSN;

Zníženie závislosti od dovážaných krmív

P. keďže jedným z ponaučení z krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a zo stále prebiehajúcej vojny na Ukrajine je potreba, aby Únia ukončila závislosť od niektorých kritických materiálov; keďže v poverovacom liste dezignovanému komisárovi Christophovi Hansenovi ho predsedníčka Komisie Ursula von der Leyenová žiada o to, aby preskúmal spôsoby, ako znížiť dovoz kritických komodít ([13]);

Nedemokratické rozhodovanie

Q. keďže Európsky parlament vo svojom ôsmom volebnom období prijal celkovo 36 uznesení, v ktorých namietal proti tomu, aby sa GMO uvádzali na trh na použitie v potravinách a krmivách (33 uznesení) a GMO sa v Únii pestovali (tri uznesenia); keďže v deviatom volebnom období Európsky parlament prijal 38 námietok proti uvedeniu GMO na trh;

R. keďže Komisia naďalej povoľuje GMO, hoci si sama uvedomuje nedostatky z hľadiska demokracie, nízku podporu členských štátov a námietky Európskeho parlamentu;

S. keďže nie je potrebná žiadna zmena právnych predpisov, aby Komisia nemala možnosť povoľovať GMO, ak sa v odvolacom výbore nedosiahne kvalifikovaná väčšina členských štátov v prospech povolenia ([14]);

([9]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_en.
([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.
([11]) https://indicators.report/targets/3-9/.
([12]) pozri: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_7834.
([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en
([14]) Ak udelenie povolenia v odvolacom výbore neschváli kvalifikovaná väčšina členských štátov, Komisia podľa článku 6 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 182/2011 môže, ale nemusí dané povolenie udeliť.

T. keďže Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravie zvierat uvedený v článku 35 nariadenia (ES) č. 1829/2003 pri hlasovaní 26. apríla 2024 nezaujal žiadne stanovisko, čo znamená, že povolenie nepodporila kvalifikovaná väčšina členských štátov; keďže odvolací výbor na základe hlasovania 29. mája 2024 znovu nevydal stanovisko;

U. keďže Komisia 2. júla 2024 povolila uvedenie geneticky modifikovanej kukurice na trh;

1. domnieva sa, že vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2024/1822 prekračuje rámec vykonávacích právomocí, ktoré sú stanovené v nariadení (ES) č. 1829/2003;

2. domnieva sa, že vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2024/1822 nie je v súlade s právom Únie, pretože nie je zlučiteľné s cieľom nariadenia (ES) č. 1829/2003, ktorým je podľa všeobecných zásad uvedených v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ([15]) poskytovať základ na zabezpečenie vysokej miery ochrany ľudského života a zdravia, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, životného prostredia a záujmov spotrebiteľov v súvislosti s geneticky modifikovanými potravinami a krmivami, a súčasne zabezpečovať efektívne fungovanie vnútorného trhu;

3. vyzýva Komisiu, aby pri rokovaniach o dohodách o voľnom obchode zabezpečila zblíženie noriem medzi Úniou a jej partnermi s cieľom dodržiavať bezpečnostné normy Únie;

4. žiada Komisiu, aby zrušila vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2024/1822;

5. vyzýva Komisiu, aby nepovolila geneticky modifikované plodiny tolerantné k herbicídom z dôvodu súvisiaceho zvýšeného používania doplnkových herbicídov, a teda zvýšeného rizika pre biodiverzitu, bezpečnosť potravín a zdravie pracovníkov, a to v súlade s prístupom „jedno zdravie“;

6. v tejto súvislosti zdôrazňuje, že povolenie dovozu akýchkoľvek geneticky modifikovaných rastlín, ktoré sú tolerantné k herbicídom zakázaným v Únii, ako je glufosinát, na použitie v potravinách a krmivách nie je v súlade s medzinárodnými záväzkami Únie vyplývajúcimi, okrem iného, z cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja a z Dohovoru OSN o biologickej diverzite vrátane nedávno prijatého rámca z Kchun-mingu a Montrealu ([16]);

7. očakáva, že Komisia urýchlene splní svoj záväzok ([17]) predložiť návrh na zabezpečenie toho, aby sa nebezpečné chemikálie zakázané v Únii nevyrábali na vývoz;

8. víta to, že Komisia v liste z 11. septembra 2020 adresovanom poslancom konečne uznala, že pri rozhodovaní o povoleniach pre GMO treba zohľadňovať otázku udržateľnosti ([18]); vyjadruje však hlboké sklamanie nad tým, že Komisia naďalej povoľuje dovoz GMO do Únie napriek neprestajným námietkam Európskeho parlamentu a väčšiny členských štátov hlasujúcich proti;

9. opätovne naliehavo vyzýva Komisiu, aby zohľadnila záväzky Únie vyplývajúce z medzinárodných dohôd, ako sú Parížska dohoda o zmene klímy, Dohovor OSN o biologickej diverzite a ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja; opakuje svoju výzvu, aby bola k návrhom vykonávacích aktov priložená dôvodová správa, v ktorej sa vysvetlí, ako sa v nich dodržiava zásada „nespôsobovať škodu“ ([19]);

10. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.

([15]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2002%3A178%3Aoj&locale=sk).

([16]) V decembri 2022 bol na 15. konferencii zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite schválený globálny rámec pre biodiverzitu, ktorý zahŕňa globálny cieľ znížiť riziko používania pesticídov do roku 2030 aspoň o 50 % (pozri: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_7834).

([17]) Ako sa uvádza v prílohe k oznámeniu Komisie zo 14. októbra 2020 s názvom Chemikálie – stratégia udržateľnosti. Na ceste k životnému prostrediu bez toxických látok, (COM(2020)0667), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN#document2.

([18]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([19]) Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. januára 2020 o Európskej zelenej dohode (Ú. v. EÚ C 270, 7.7.2021, s. 2), odsek 102.